

سرنوشت دلخراش سه کلیسا، مدرسه و آرامستان ارامنه در اهواز

***مجتبی گهستونی

در حالی که بناهای مذهبی و آموزشی اقلیت‌های مذهبی ایران قابلیت تبدیل به جاذبه گردشگری را دارند اما سال‌هاست مسئولان شورای خلیفه‌گری ارامنه جنوب که در اصفهان مستقر هستند سه بنای کلیسا سورپ مسروپ، آرامستان و مدرسه رافی و کارون ارامنه اهواز را به حال خود رها کردند و هر کدام‌شان سرنوشت دلخراشی پیدا کرده‌اند.

مدرسه رافی و کارون در شرایطی کاملاً پراهم و بدون رضایت سایر ارامنه به فروش رفت و اکنون با یک اسم ناهمگون در تملک شخصی است. اما کلیسا سورپ مسروپ با سرعت گسترده کلیه وسایل درون آن و تخریب دیوارهای داخلی آسیب جدی دید و هر سال با شرایط بدتر مواجه می‌شود. این کلیسا به هیچ وجه پاسخگوی هیچ گردشگری نیست. آرامستان ارامنه اهواز هم گویی هیچ صاحب مشخصی ندارد و رسیدگی نمی‌شود و صرفاً توسط

دوستان اران میراث‌فرهنگی مورد محافظت قرار می‌گیرد. شورای خلیفه‌گری ارامنه جنوب، در اصفهان، پیش از چوب حراج زند به مدرسه ارامنه اهواز که پول آن در اصفهان هزینه شد، برخی از دیگر املاک ارامنه اهواز از جمله دو زمین مسکونی و مجتمع فرهنگی ورزشی را به فروش رساند و در پول آن در اصفهان مورد سرمایه‌گذاری قرار گرفت.

شورای خلیفه‌گری ارامنه جنوب مستقر در اصفهان حدود ۳۰ سال پیش بودجه‌ای از ارامنه اهواز برای خریداری ۲۲۰ متر زمین در جنوب کلیسای ارامنه اهواز جمع‌آوری کرد تا مجتمع ۵ طبقه‌ای شامل سالن جلسات، مهمانسرا و اقامتگاه پرسنل کلیسای ارامنه اهواز بسازد. جنگ تحمیلی اما ساخت این مجتمع را متوقف کرد تا آن که شورای خلیفه‌گری ارامنه جنوب، زمین خریداری شده را حدود ۱۵ سال پیش فروخت و درآمد حاصل از فروش ملک را بار دیگر به اصفهان انتقال داد.

بارها شورای خلیفه‌گری ارامنه جنوب در اصفهان با سکوت خود درباره دیگر اماکن خود در اهواز سکوت کرد و بر ابهام‌ها افزود و به نوعی موجب مهاجرت برخی هموطنان ارمنی از اهواز شد. کلیساها، مدارس و قبرستان‌های بسیاری در شهرهای اندیمشک، مسجدسلیمان، خرمشهر، آبادان، امیدیه و اهواز وجود دارند که همه حکایت از سابقه و اجتماع ارامنه در این مناطق دارند. کلیساها و اماکن متعلق به ارامنه استان خوزستان زیر نظر خلیفه‌گری ارامنه جنوب و اصفهان اداره می‌شود. مرمت کلیسای آبادان اما هیچ ارتباطی به شورای خلیفه‌گری ارامنه ندارد و بودجه آن را وزارت میراث‌فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری کشور تامین کرده است.

فرهنگی ارامنه ایران نسبت به ساماندهی آنها اقدام کنند و ازیناها در جهت توسعه گردشگری استفاده کنند. همچنین از شورای خلیفه‌گری ارامنه درخواست می‌شود که اینقدر بی‌مسئولانه و غیر متعهدانه نسبت به امکان ارامنه که در چهارگوشه ایران پراکنده‌اند رفتار نکنند و سرنوشت نامعلومی را برای آنها رقم نزنند.

روزگاری در مرکز شهر اهواز در خیابان‌های فرعی و اصلی نادری، ۲۴ متری و سی‌متری، انبوهی از ارامنه، آشوری‌ها، کلدانی‌ها و صابئین‌مندی در کنار مسلمانان زندگی می‌کردند این بخش از شهر اهواز به مرکز ادیان مشهور بود. از نمایندگان ارامنه در مجلس شورای اسلامی درخواست می‌شود با ورود به موضوع بناهای با ارزش مذهبی و

از عبور ماشین‌های سنگین باربری بر عرشه پل جاجرود تا استفاده از سنگ‌ها برای ساخت دیوار باغ

***مجتبی گهستونی

«پل جاجرود» به عنوان یک اثر تاریخی ۹۰۰ ساله در استان تهران زخم‌هایش کهنه شده و کمرش خم شده و قامتش تاب‌آوری ندارد.

پل جاجرود که بر روی رودخانه‌ای بر همین نام ساخته شده تنها تا دهه چهل خورشیدی، برای رفتن به دماوند و مازندران مورد استفاده خودروها قرار می‌گرفت اما از زمانی که عبور ماشین‌ها از روی پل ممنوع شده، خودروهای سنگین باری با کنار

زندن «گارد ریل‌های بتنی» اقدام به عبور از آن می‌کنند که استحکام پل به خطر افتاده است. از سویی دیگر در مرمت پل ایرادهایی همچون مرمت حفاظ موجود بر عرشه و... وجود دارد

و ساختار نخستین پل را دگرگون کرده است. مرمت‌گران بدون توجه به ویژگی‌های سازه‌ای پل، دست به مرمت زده‌اند و به جای بازسازی، ناخواسته در ویرانی بیشتر آن دست داشته‌اند. طی سال‌های اخیر نه تنها برداشت سنگ از بستر رودخانه حیات رودخانه و پل را تهدید کرد

است بلکه موجب ساخت و ساز در عرصه و حریم پل هم شده است. نمونه آن ساخت یک پارک شخصی است. زمان ساخت پل جاجرود را به دوره سلجوقیان نسبت می‌دهند اما در دوره صفوی مرمت می‌شود و پس از آن «پل شاه عباسی» از دیگر نام‌های این پل است.

در دی‌ماه ۱۳۹۷ خورشیدی، بخش‌هایی از پایه‌های سنگی به سرعت می‌رود. در شهریورماه ۱۳۹۹ خورشیدی، خبر رسید که پل کهن جاجرود «جای منقل‌های کباب شده است» حتی خبر رسید که پیرامون و زیر پل نیز پناهگاه معتادان است.

مصلحتی که در ساخت پل جاجرود به کار رفته سنگ‌های کف رودخانه‌ای است. از ملات خاک، گچ سنتی و ساروج نیز استفاده کرده‌اند تا چنین سازه‌ای برپا شود.

پل جاجرود در مردادماه ۱۳۸۲ خورشیدی، با شماره‌ی ۹۴۹۲ ثبت ملی شد. مشاهده اینجانب از پل جاجرود حکایت از آن دارد که تابلو نصب شده برای معرفی این اثر تاریخی، به سرعت رفته است.

پل شاه عباسی جاجرود در شرق تهران قرار دارد. اگر بین جاهای دیدنی جاجرود تصمیم دارید از پل شاه عباسی بازدید کنید، بهترین مسیر برای دسترسی به این پل از طریق خیابان جاجرود یا جاده کدخدا است اما در نظر داشته باشید برای اینکه به شهر جاجرود برسید باید در شرق تهران وارد جاده دماوند یا همان جاده قدیم شوید نه آزاد راه چراکه آزادراه از بالای شهر جاجرود عبور می‌کنند و هیچ خروجی برای وارد شدن به این شهر ندارد.

با این حال، زمانی که از طریق جاده دماوند به شهر جاجرود رسیدید، همان اوایل بعد از اینکه از پل رودخانه جاجرود عبور کردید، اولین خیابانی که در سمت راست مشاهده می‌کنید خیابان گلستان نام دارد. در خیابان گلستان کمی جلوتر به میدان ساعت می‌رسید و سپس مسیر را در همان خیابان گلستان ادامه می‌دهید تا در نهایت به یک دوراهی برسید. در این دوراهی سمت راست شما را وارد ادامه خیابان گلستان می‌کند و سمت چپ، خیابان جاجرود. در انتهای خیابان جاجرود نیز به پل

بومی‌ها از ارزش و احترام تاریخی بالایی برخوردار است.

پل شاه عباسی چهار دهانه برای عبور آب دارد. دو دهانه بزرگ هستند که عرضشان ۷ متر و طولشان ۱۲ متر است که در بخش میانی پل واقع شده اند چون حجم بیشتر آب از دهانه‌های میانی همیشه عبور می‌کنند و دو دهانه دیگر که عرض کمتری دارند، در چپ و راست دو دهانه بزرگ یعنی بخش غربی و شرقی پل واقع شده‌اند. همانطور که می‌دانیم، در زمان سلجوقیان خبری از امکانات و تکنولوژی نبود و این پل از موادی همچون ملاک خاک ساخته شده بود و نکته جالب‌تر اینکه در آن زمان، رودخانه جاجرود بسیار خروشان‌تر از الان بود و اینکه در آن زمان با آن حجم زیاد از آب رودخانه، ساخت پل روی رودخانه جاجرود کار بسیار سختی بود. هرچند هدف از ساخت پل کاهش سطح خروشان‌ی آب و انتقال بخشی از آب به زمین‌های کشاورزی اطراف بود.

پل شاه عباسی تا قبل از اینکه پل سیمانی جاجرود احداث شود، تنه‌ل پل در شرق تهران بود که تهران را به استان مازندران متصل می‌کرد و عبور و مرور از روی این پل به شدت صورت می‌گرفت و پل شاه عباسی باید همیشه وزن بسیار زیادی را هم

تحمل می‌کرد برای همین تصمیم گرفتند جهت حفظ این بنای تاریخی بازآرزش، پلی سیمانی در جاجرود بسازند. اما قبل از اینکه این پل سیمانی ساخته شود چون پل شاه عباسی از اهمیت بالایی برخوردار بود، در دوره‌های مختلف تاریخی نیز بارها مورد مرمت و بازسازی قرار گرفت چه در دوران صفویان و چه در دوران قاجاریان اما بزرگترین و مهم‌ترین مرمت و بازسازی که روی پل شاه عباسی صورت گرفت مربوط به دوران قاجاریه است بطوریکه در آن زمان، ناصرالدین شاه قاجار دستور داد با هزینه‌ای ۲۴ هزار تومانی، پل شاه عباسی مورد مرمت و بازسازی قرار گیرد و لازم به ذکر است در آن زمان، حاج میرزا بیک نوری فراش خلوت شاه مسئولیت بازسازی و مرمت پل را برعهده داشتند.

ناگفته نماند بعد از اینکه سد لتیان روی رودخانه جاجرود احداث شد، از حجم آبی که از پل شاه عباسی عبور می‌کرد نیز به شدت کاسته شد و این نیز از دلایل دیگر تخریب شدن پل شاه عباسی است.

بهترین زمان بازدید از پل شاه عباسی

با این حال، پل شاه عباسی یک اثر تاریخی در شهر جاجرود است و بازدید از آن خالی از لطف نخواهد

بود. اما برای اینکه بدانید بهترین زمان بازدید از پل شاه عباسی جاجرود چه زمانی است، بدانید که جاجرود یک منطقه ای نسبتاً کوهستانی محسوب می‌شود که تابستان‌های خنک و زمستان‌های بسیار سردی دارد. در فصل زمستان، در اغلب موارد علاوه بر اینکه جاجرود آب و هوایی بسیار سرد و سوزناک دارد، شاهد بارش‌های سنگین برف و باران هستیم که بازدید از پل شاه عباسی را دشوار می‌کند. از این رو، بهترین زمان بازدید از پل شاه عباسی با توجه به شرایط آب و هوایی، فصل بهار و تابستان تا اواسط پاییز است.

جاهای دیدنی اطراف پل شاه عباسی جاجرود

در شهر جاجرود جدا از سفره خانه و رستوران‌های متعددی که دارد و پاتوق بسیاری از مسافران این شهر شده، جاهای دیدنی مختلفی هم هست که در کنار پل شاه عباسی، بازدید از آن‌ها خالی از لطف نخواهد بود. دریاچه و سد لتیان، مراکز خرید بزرگ و معروفی که در جاجرود هست مانند بازار مبل، پارک جنگلی تلو معروف به پارک جنگلی غزال، منطقه محافظت شده جاجرود، آبشار کمرد و پارک جنگلی لتیان از بهترین جاهای دیدنی در جاجرود است که پیشنهاد می‌کنیم بازدید کنید.

